

Kırsal Turizm ve Kültürel Turizmin Bütünleşmesi ve Kırsal Sürdürülebilir Kalkınma Integration of Rural Tourism and Cultural Tourism and Rural Sustainable Development

¹Mahshid MIKAEILI

Yalçın MEMLÜK

¹Ankara Üniversitesi, Peyzaj Mimarlık Fakültesi, ANKARA

Sorumlu Yazar:

memluk@ankara.edu.tr

Geliş Tarihi:04/01/2013

Kabul Tarihi:05/02/2013

Özet

Kırsal turizm, doğal kaynaklar, kültürel miras, yerel ekonomik etkinliklerle bütünleştirilmiş bir turizm türüdür. Kırsal alanlar sahip oldukları kültürel peyzaj özelliklerinin yanı sıra doğal peyzaj elemanlarının sayısı ve çeşitliliği her türlü rekreasyonel faaliyetler için uygun ortamlardır. Bu nedenle doğal varlıklar kırsal turizme hammadde olarak, insanların seyahatlerini yönlendiren çekici bir güçtürler. Sürdürülebilir turizm gelişimi gelecek için olasılıklar korunması ve genişletilmesi, bu bölgelerin ihtiyaçlarını karşılayarak bu alanlara avantaj ve dezavantaj getirebilir. Diğer ekonomik faaliyetlerin gelişmesini ve gelir artışına da yardımcı olabilir. Düzgün bir şekilde planlama, gelişim ve yönetim olmazsa, turizm kalabalığa, kirliliğe ve çevre sorunları, doğal ve tarihi mirasın bozulmasına neden olabilir. Çalışmanın amacı, kültürel turizmin kırsal turizmi tamamlayıcı fonksiyonunu açıklamak olacaktır.

Anahtar kelimeler:Kırsal Turizm, Kültürel Turizmin, Sürdürülebilir Turizm, Kırsal Sürdürülebilir Kalkınma

Rural Tourism and Integration of Cultural Tourism and Sustainable of Rural Tourism

Abstract

Rural tourism, natural resources, cultural heritage, an integrated tourism is a type of local economic activities. Rural areas was carried out with a number of elements in their natural landscape and cultural, as well as in the variety of recreational activities suitable for all kinds of environments. Therefore, rural tourism and its natural assets and raw materials to create, as well as directing people to travel is an attractive force. Sustainable tourism development meets the needs of tourists and host regions, protecting and expanding the possibilities for the future. Tourism can bring both advantages and disadvantages in area. It can stimulate the development of other economic activities and help increase revenue. If not properly planned, developed and managed, tourism can cause congestion, pollution and environmental problems, may cause deterioration of natural and historical heritage. The purpose of this study, will be examine the complementary function of cultural tourism in the rural tourism.

Keyword:Rural Tourism, Cultural Tourism, Sustainable Tourism, Rural Sustainable development

GİRİŞ

Dünyanın bir çok bölümünde, kırsal alanlarda uzun zamandır, rekreasyon ve turizm amaçlı aktiviteler için düzenlemeler yapılmaktadır (Robert & Hall, 2001). Kırsal Turizm çok önemli ve hızla büyüyen endüstri haline gelmektedir. Turizmin gelişmesinde son gelinen nokta, turizmin konaklama toplumları üzerindeki etkisinde odaklanmaktadır. Çünkü dünya ölçüsünde turizm ve gelişiminin, değişik etkileri yerli toplum üzerinden değerlendirilmektedir. Yerli toplumlarda gelir artması, istihdam, yaşam standartları ve bu bölgelerin ilkel ürünlere bağımlılığı sona ermekte, ülkeler ve bölgeler, yerli toplumlara ile beraber turizme dönmektedirler. Genelde, devletlerin desteğine, turizmin gelişiminin yeni iş imkanları yaratmasına, toplumların altyapılarının artmasına, kırsal alanların durağan ekonomisini yeniden canlandırmasına rağmen; turizm yeni bir gelişme seçeneği olarak, artan eleştirilerin baskısı altındadır. Bunun nedenleri: yetersiz gelir, gelir dağılımı yararlarının adaletsizliği, ve farklı maliyetlerin oluşumu biçiminde tanımlanmaktadır (Chuang, 2010). Ayrıca arazi kullanımının değişimi, yerli toplumun geleneksel kültürünün değişme olasılığı, kent ya da köyün karakterinin tahribide sözkonusudur.

Turizm gelişiminin olumlu ve olumsuz yönleri üç grupta sınıflandırılır: ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel. Ekonomik etkisinin kapsamında olanlar; yatırım çekiciliğinin artması, fiyatların artışı, istihdam fırsatlarının artışı, yerli toplumun yaşam standartlarının artmasıdır. Sosyo-kültürel etki kapsamında olanlar; geleneksel kültürün değişimi, suçun artması, yer satışları ve yer değerinin artması, ve yerli toplumun yaşam yöntemindeki etkilerdir. Çevresel boyutta; doğal kaynakların korunması, kamu tesislerin gelişimi, trafik ve kaza oranlarının artması, ses ve kirliliğin artması, çevresel etkiler olarak tanımlanmaktadır (Chuang, 2010).

Genel bir anlatımda kırsal turizmin kapsamında olanlar: kırsal alanlarda turizm davranışının oluşumu, yerel karakterler kapsamında geleneksel kültür, tarım kültürü, kırsal bölge peyzajı ve yaşam tarzıdır.

Kırsal turizm; kırsal kültür, çevre ve tarımla bütünleşen, ayrıca diğer turizm türleriyle de son derece kolay entegre olabilen bir turizm türüdür. Çeşitli yerel, ulusal ve uluslararası girişimlerle içeriği zenginleştirilen kırsal turizm, dünyanın pek çok ülkesinde insanları tatil için kırsal alanlara çekebilmektedir (Soykan, 2003).

Kırsal Turizm Kavramı

Kırsal alanlar; doğal ve kültürel yapılarıyla, özellikle kent insanlarının giderek artan tatil gereksinimine geçmişten günümüze kadar cevap vermeye çalışmaktadır. Kırsal yaşam biçiminin çekiciliği, stres ve baskı yaratacak sınırlamaların ve zorunlulukların olmayışı, kişilerin kendilerini özgür hissetmesini sağlayacak olanakların varlığı, günümüzde gerek hafta sonları, gerekse mevsimlik tatillerde bu ortamlara yoğun ziyaretleri beraberinde getirmiş, böylece “Kırsal Turizm” denilen bir turizm türü doğmuştur (Soykan, 2003).

Dünyada “Kırsal Turizm” kavramında algılanan konular çiftlik turizmi (farm tourism), köy turizm (village tourism), yayla turizmi (highland tourism), tarımsal turizm (agro-tourism), ekoturizm (ecotourism), av turizmi (hunting tourism), , mağara turizmi (cave tourism), ve açık hava doğa sporları gibi farklı isimlerle anlatıldığı görülmektedir. Kırsal turizmde esas amaç bir köy, çiftlik ya da bir dağ evinde konaklayarak, kırsal kültürle tanışmak, kaynaşmak ve bir tatil geçirmektir. Kırsal turizm; genellikle serbest vakit geçirme, rekreasyon ve çok az iş amaçlı, aynı ülke ya da farklı ülkelerin kentli insanların kırsal alanları kullanımını içermektedir.

Kuşkusuz ki amaç ve etkinlikler bakımından bazı farkların olduğu da bir gerçektir. Kırsal turizm, kent merkezinde yaşayan insanların sürekli ikamet ettiği mekanlardan kilometrelerce uzaktaki olarak, turistindenlenme ihtiyacını karşılaması, değişik turizm türleri ve tarımla kolay uyum sağlaması bakımından birçok ülkede geliştirilmeye çalışılan bir turizm türü haline gelmiştir (Fleischer ve Tchetchik, 2005). Değişen turizm anlayışının ve değişiklik gösteren kırsal koşulların bir sonucu olarak ortaya çıkan kırsal turizm, yöresel kültürleri ve yaşam biçimlerini tanımak isteyen turistlerin, geleneksel yaşam biçimlerini ve özelliklerinin korunması nedeniyle, kırsal alanları tercih etmelerine dolayısıyla da, kırsal bölgelerin gelişmesine ve kalkınmasına katkıda bulunmaktadır (Avcıkurt ve Köroğlu, 2008).

Bir ülkede uzun bir tatil ya da birkaç dakikalık uzaklıktaki kırsal alanda öğleden sonra gezisi şeklinde olabilir. Bu tatiller kent yakınında olma ya da tura çıkmış olma, kültür ya da rahatlama, spor etkinliği gibi fiziksel memnuniyet amaçlı ya da aile ve akrabaları ziyaret gibi duygusal amaçlı olabilir (Ahipaşaoğlu ve Çetlek, 2006).

Kırsalın çekiciliği, geleneksel kültürün zenginliği ve doğal ortamların değişmemiş olmasına bağlı olarak, kent insanlarının tatillerinde bu mekanları tercih etmesine yol açır. Başka bir deyişle dinlemek için kırlara ihtiyaç ve özlem duygusu, kırsalın turizm amaçlı kullanımını giderek yaygınlaştırmaktadır. Kırsal turizm, kırsal alanlarda ve kırsal yerleşmelerde konaklamayla gerçekleşen bir turizm türüdür.

Kırsal turizm; dünyaya, kırsal alanı tüm kesitleriyle sunulmaktadır. Turistin dinlenmesi yanında, çeşitli etkinlikleri izlemesi, katılması, öğrenmesi ve spor yapması mümkün olmalıdır. Ayrıca, kırsal coğrafi ortamlar, açık havaya dayalı olarak birçok rekreasyonel etkinliğin yapılabileceği eşsiz bir mekanlar olarak sayılır. Kırsal alanlarda geleneksel konutlar, sokaklar, köy camileri, kültürel coğrafi görünümünün bütünlük taşıyan turistik çekiciliğe sahip öğelerini oluşturur. Bu alanlarda uzun süreli yürüyüşlerde çay içmek, yemek ve dinlenme molası vermek üzere köylere uğramak gerekir. Bu turları köylerden başlatmak ve gerekirse konaklamak, kırsal turizmin gelişmesinde esas katkıya sahiptirler.

Kırsal alanlar çoğu zaman tarım ve hayvancılığın temel faaliyet yeridir; fakat bunun yanında turizm, küçük ve orta

ölçekli sanayi ve el sanatları gibi diğer ekonomik faaliyetlerinde yapıldığı, üzerinde köy, pazar gibi sosyal ve ekonomik yapılar bulunan, ekolojik açıdan değerli ve kentsel alanlarla devamlı etkileşim içinde bulunan mekanlar olarak tanımlanmaktadır (Avcıkurt ve Köroğlu 2008).

Coğrafi konumları ve kuruluş yerleri itibarıyla, doğal ortamlarla bütünleşmiş köylerde, doğaya dayalı her türlü sportif etkinliklerin (dağcılık, trekking, yamaç paraşütü, atlı geziler, rafting...) organize edilmesi mümkündür. Bunun için köylerde otel yapma gereği ve anlamı yoktur. Köy evleri konaklamak için yeterlidir. Organizasyonu, malzemeleri, rehberi, sağlayacak bir büronun bulunması istenen hizmeti verecektir. Bölgenin peyzajını, bitkilerini ve hayvanlarını hayranlıkla seyretmek, araştırmak amacıyla bozulmamış doğal bölgelere yolculuk, o yerlere özgü kültürel etkinlikleri tanımak ve doğayla doğrudan kontak kurarak gözlem, bilgi edinme ve yorumlamayı içine alır (L'ecotourisme Equestre, 2000).

Kırsal Turizm ve Mevsimsel Bağımsızlığı

Turizmin yıl içindeki dağılışı ve turizm sezonunun süresini belirleyen faktörler; ülkenin coğrafi koşulları, turistik istekler, turizm türü, turizm politikası ve dünya genelinde yaşanan olaylara bağlıdır. Bir kaç aya ya da bir mevsime sıkışan turizm, birçok çevresel, sosyo-kültürel sorunlara yol açmakta ve ekonomik beklentileri yerine getirememektedir.

Kırsal turizm iklimle yüzde yüz bağlantılı olmayan bir turizm türüdür ve mevsimlik özelliği yoktur. Kırsal turizmin dört mevsimde uygulanabilirliği, etkinliklerin çeşidini arttırmaktadır. Böylece, ortama göre kış sporları yapmakta, ilkbahar aylarında uzun kır yürüyüşlerine ev sahipliği yapabilmekte, yaz ve sonbahar aylarında ise tarımsal ürünlerin cazibesi, çiftliklerin kullanımını devreye sokabilmektedir (Soykan, 2000).

Dünyadaki değişen tatil anlayışı ile birlikte insanların deniz, kum ve güneş eksenli tatil anlayışlarından uzaklaşmaları, teknoloji ve bilginin hızlı yayılımı seyahat edenlerin farklı tatil aktivitelerine katılmak ve deneyim istekleri, büyük kentlerde betonlaşmanın ve kalabalıklaşmanın vermiş olduğu yorgunluğu daha sakin ve doğal ortamlarda atmak istemeleri, kırsal turizmin öncelikli olarak geliştirilmesini gerekli kılmakta ve öneminin daha da artacağına işaret etmektedir. Bu açıdan bakarak, turizmin çeşitlendirilmesi ve dört mevsime yayılması amacıyla, dünya ekonomisine olumlu etki gösteren alternatif turizm türlerinden biri olan kırsal turizm bölgelerinin tespit edilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması geliştirilmesi gerekmektedir.

Kırsal Turizmin Turist Profili

Uluslararası turizm kapsamında, turistlerin turizm anlayışları ve beklentileri gittikçe değişmektedir. İnsanlar ufuklarını genişletmek, kendilerini anlamak, diğer insanlarla iletişim kurmak, yaşamı sadeleştirmek ve doğaya dönmek için, yeni bir deneyim olarak turizmi görmektedirler. Bu turizme katılan turistlerin toplan istekleri olarak sayılabilir.

Kırsal turizm genelde belirli bir müşteri profiline sahiptir. Yetişkin ve yaşlı turizmi, aile turizmi de denilen kırsal turizm, çoğunlukla orta gelir düzeyin kişilerine aittir. Genel olarak , kültürel turizme katılan yeni turistler, eğitim düzeyleri ve çevre bilinçleri yüksek, ve kaliteye önem veren kişilerden oluşmaktadır. Özellikle orta yaş ve üstündekiler, dünyanın çeşitli bölgelerini, tarihini ve kültürel eserlerini yakından görmek ve irdelemek amacıyla seyahat etmektedir (Batman ve Oğuz, 2008). Çünkü, eğitim düzeyi artan bireyler dünyanın çeşitli

bölgelerini, tarihini ve kültürel değerlerini yakından görmek ve irdelemek istemektedirler. Bireyler kırsal turizm etkinliklerini gerçekleştirirken hem gittikleri yörenin kültürünü, tarihini, uygarlık geçmişini öğrenmekte hem de alışılmış kitle turizminden uzak bir şekilde doğayla bütünleşerek farklı tecrübeler yaşamaktadırlar.

Ayrıca çeşitli sportif etkinliklerin kırsal alanlarda yaygınlaşması ve gençler bu turizm türüne ilgi göstermektedirler. Kırsal alanlarda farklı yerleşmelerde çeşitli etkinlikleri ön plana çıkarılarak; atlı geziler, golf sporları, doğa yürüşleri ve doğa sporları, el sanatları, mutfak, şarküteri ürünler gibi konularda uzak bir şekilde doğayla bütünleşerek farklı turistler kendi tercihlerine uygun olan bir yer seçimi yaparak, tatil yörelerini belirliyorlar.

Kültürel Turizm Kavramı

Kültürel turizm, yeni kültürleri tanıma ve geçmişteki kültürleri merak etme duygusuna dayanan, insanların kendi kültürlerinin eğlence yanlarıyla beraber diğer grupların kültürlerinin de açık olan yanlarıyla ilgili turizm faaliyetlerinin bütünüdür.

Kültürel turizm, insanların kültürel açıdan zengin yerlerini görmek, kaybolmaya doğru giden yaşam biçimlerini öğrenmek ve izlemek, kültürel değerleri korumak amacıyla yaptıkları geziler ile ilgili turizm çeşididir (Batman ve Ozgu, 2008). Başka bir tanımla kültürel turizm festival, folklor, sergi gibi sanat etkinliklerine katılmak, geçmiş ve yaşayan uygarlıklar ile kültürel değerleri tanımak, tarihi yerleri ve toplumun yaşam tarzlarını görmek amacıyla yapılan geziler bütünüdür (Aydın, 2012). Yinede başka bir ifadeyle, Kültürel turizm tarihi yapıları, eski eserleri görmek, festivallere, fuarlara katılmak, yerel mutfakları tecrübe etmek, yerel mimariyi görmek, dini seyahat gerçekleştirmek, akademik faaliyetlerde bulunmak gibi gayelere indirgenebilecek olan turizm çeşitidir (Çulha 2008).

Kısaca ziyaretçinin tarihi ve bir ulusa ait olan değerleri görmesi ve tanınması olarak ifade edilebilir. Kırsal turizmle benzer olarak "mekansal uzaklık" ve "zamansal uzaklık" bu turizm türünü çekici kılmaktadır (Öter, Özdoğan. 2005).

Bir yerin kültürü geniş bir anlamı ifade etmektedir. Bu anlamlar: değerler, inançlar, tutumlar, semboller (gelenekler ve görenekler) ve yerel halkın öğrenilebilen davranış biçimleridir. Günümüzde kültürel temaslar, yaşam tarzları ve inançlar, el sanatları, yöresel mutfak ve eğlence biçimleri insanların ilgisini çekmektedir. Bu nedenle kültürel özelliği olan bölgeler ve kentler önemli turizm odakları haline gelmektedir. Bir yöre için kültürel turizmin sağladığı etkinlikler şöyledir:

- Ülkelerin ve toplumların ortak miraslarını tanımak ve öğrenmek fırsatı
 - Uluslararası işbirliği fırsatı
 - Bölgenin kültürel yapısını tanımlama ve geliştirme fırsatı
 - Sınırlı bölgelerde ekonomik faaliyetlere gelir ve istihdam yaratma fırsatı
 - Turizm sezonunu uzatmak ve ülkenin turizm coğrafyasını genişletmek fırsatı
 - Doğal çevreyi duyarlı bir şekilde koruma fırsatı
- Olarak ele alınmaktadır.

Ayrıca kültürel turizmde, mekanlarla ilgili imaj da önemlidir. İmajların oluşması uzun bir süre ve bilinçaltında gerçekleştiği için, kültürel turizmde mekan seçimini de etkilemektedir. Ancak bir bilinçli ziyaretçi için, kültürel turizmde ziyaret edilen yöre, obje, faaliyetlerde farklıdır (Emekli,

2006). Doğal güzelliklere saygı, çevre bilinci, bölgesel kalkınma gibi noktalarda kültürel turizmin faaliyetlerinde bulunan turistlerinde kırsal turizmdekiler gibi hareket edecekleri var sayılabilir.

Kırsal Turizm ve Sürdürülebilir Turizm Anlayışı

Turizm, çevrenin sunduğu değerler üzerinde şekillenen ekonomik bir sektördür. Bu yüzden çevre ve turizm birbiriyle yaşamsal bir ilişki içindedir. Günümüzde çevresel sorunlar tehlikeli boyutlara ulaşırken, çevre koruma duyarlılığının geliştirilmesinde gerekmektedir. Yerel bir zenginliğin evrensel bir değer olduğu bilinçinin gelişmesine turizmin katkısının büyük olduğu artık kabul edilmiştir.

Günümüzde turizm-çevre ilişkileri hakkında en çok konuşulan konu sürdürülebilirliktir. Sürdürülebilir turizmin klasik turizm anlayışından farkı, yerel halk ile onların yaşam ortamlarında beraber olmak, kültürünü kabul etmek ve doğa içinde konfor yerine doğanın veridikleri ile yetinmektir. Bir yörenin sürdürülebilirlik niteliğini taşıyabilmesi; çevrenin kalitesine, çevrenin tüm kaynaklarında "koruma-kullanma dengesi" nin sağlanarak yararlanılmasına ve turisti o yeri ziyaret etmeye motive eden tüm değerlerin devamlı bir süreç halinde korumasına bağlıdır.

Sürdürülebilir gelişim turizmde aynı diğer endüstriler gibi üç bağımsız yöne sahiptir; ekonomik yön, sosyo-kültürel ve çevresel yön. Sürdürülebilirlik süreklilik anlamındadır, ve sürdürülebilir turizmin kapsamında olan istekler; kaynakların optimal kullanımı (biolojik çeşitliliğin), olumsuz ekonomik etkileri azaltmak, sosyo-kültürel ve ekolojik yapıyı koruyarak yerel toplumların yararlanmasını artırmak, ulusal ekonomiye katkı ve doğa korumadır. Bu hedeflere erişim için, sürdürülebilirlik stürüktür yönetimine ihtiyaç vardır. Sürdürülebilir turizm tüm turizm türlerini kapsamında alır, konaklama aktiviteleri, geleneksel kitle turizmi, kültür turizmi, işletme turizmi, kırsal turizm, dolaşma turizmi, dini turizm, spor turizmi ve kentsel turizm.

Sürdürülebilir turizmin ulusal düzeyde devlet faktörleriyle, toplumsal düzeyde de yerel faktörlerle desteklenmesi gerekir. Eylemler, ekonomik hedefler için gelirin büyümesi, çeşitlendirme ve bütünleştirme aktiviteleri, deneme, gelişme, kuşak potansiyalizasyonu olarak sayılabilir. Sosyal hedefler; yüksek potansiyalizasyonu, gelir dağılımı, özgün sosyo-kültürel mirasın korunması, yerel toplumun katılımı ve bağlılığı, çevresel amaçlar için ekoturizm forksiyonunu savunmak, biyo-çeşitliliğin sürdürülebilir kullanımı (Ogarlaci, ve Popa, 2003).

Turizmin doğal ve sosyo-kültürel çevre üzerinde olumlu ya da olumsuz etkilere sahip olması bir gerçektir. Kırsal turizmin sürekliliği için doğanın ve kültürün korunması şarttır. Turizm türleri arasında korumacılığa en fazla önem veren, kırsal turizm, tüm çevreyi orijinal haliyle kullanmak zorundadır. Kırsal turizm, turistlere, ve yerli halka koruma bilinçini aktaran bir turizm türüdür. Kırsal turizmin iki önemli kaynağı olan halk kültürü ve doğa korumanın önemini ortaya koymaktadır.

Sürdürülebilir turizm planlamasının amacı yerel halk, kimliğini kaybetmeden hayat standartlarının yükseltilmesi ve mutluluk düzeyinin artırılmasıdır. Bir yörenin uzun vadede çekiciliğini sürdürebilmesi için, turizmin geleneksel toplumlar üzerinde olumsuz etkisi olmadan tarihi ve doğal kaynakların korunması, yerli halkın turizm hizmetlerine katılmasına yol açmaktadır. Bu konudaki öneriler; turizmin geleneksel yaşantı ile bağdaştırılması, turizm kaynaklarının bilirikşiler ve bölge halkının ortak çalışmaları ile korunması ve

geliştirilmesidir. Böyle bir planlama süreci ise; tasarımcı, bütünlük, yerel, katılımcı, rasyonel, yorumsal ve uygulanabilir olarak tanımlanmaktadır.

Sürdürülebilir turizm kapsamında kabul edilen konular: milli parklar, el değmemiş yaşam örnekleri, festivaller, tarihsel siteler, dini merkezler, özel yemekler, mağaralar, akarsular ve benzerleridir. Turizmde kullanılan yerel kültür zenginliği vedoğa; turist ve doğal kaynakların buluşma yeri olarak, turizm tarafından değiştirilmediği sürece sürdürülebilir turizm ürünü sayılmaktadır. Ayrıca kırsal turizm, doğa ve sosyo-kültürel mirasın korunmasında, yöresel kalkınmaya destek vererek bölge halkının sosyal ve ekonomik açıdan yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunan bir turizm çeşididir.

Kırsal turizm, sürdürülebilirlik kapsamında kırsal alanların sosyal ve ekonomik gelişimine katkı vermesi açısından artan bir şekilde ilgi gören ve gelişmekte olan bir turizm çeşididir (Chuang, 2010). Kırsal turizm dünyanın pek çok ülkesinde insanları tatil için kırsal alanlara çekebilen kırsal kültür, doğal çevre ve tarımla bütünleşen ve aynı zamanda diğer turizm türleriyle kolay entegre olabilen bir turizm türüdür (Soykan, 2003). Başka ifadeyle; kırsal turizm pazarlama aktiviteleri ve arz yönetiminin önemini vurgulayan yaklaşımları barındıran bir turizm ürünüdür (Chuang, 2010).

Bazı uzmanlara göre tüm doğal ve kültürel değerlerin turizme açılmasıyla o yerin kirlenmesi, kimliğini kaybetmesi ya da elden çıkma endişesi söz konusudur. Diğer yandan bir yeri turizme açmamakta, korumak anlamında değildir. Kırsal alanlarda sürdürülebilirlik prensipleri;

- Turizmin önerilerinin yerel iş konusunda gelişim göstermesi ve yerel toplumların yaşam kalitesinin iyileştirilmesinde öncül olması, bu bölgelerde mevcut ekonomi aktiviteleri ile turizm aktiviteleri arasında denge sağlaması gerekmektedir.

- Turizm aktivitelerinin yerel toplumlar aracılığıyla başlatılması gerekmektedir.

- “Turist hizmetleri kalitesi” ve “turist tatmini” olgularının yüksek düzeyde korunması gerekmektedir.

- Turizm için en iyi yasa, ve yönetmeliklerinin, uygulamaların saptanmasında uluslararası standartlar temelinde çalışmalar yapılması gerekmektedir.

- Doğa ve kültür kaynakların korunmasında eğitim programlarının hem gelişim ve uygulamalarda hem de yöneticilerin gelişimi için gerekmektedir. Ayrıca kaynakları etkin kullanarak turizm potansiyelini değerlendirmek gerekmektedir.

Olarak ele alınmaktadır.

Kırsal Sürdürülebilir Kalkınma

Kırsal kalkınma belirli bir kırsal alan içinde yaşayan tüm insanların bir bütün olarak tarımsal, ekonomik ve sosyal alanlarda kalkınmalarına yardımcı olarak tüm öğelerin harekete geçirilmesi ve bu öğelerden maksimum düzeyde yararlanmasıdır. Kırsal kalkınma plan raporlarına göre: “Kırsal kalkınma, kırsal yerleşimlerde yaşayanların, insanca yaşam koşullarına erişim olanaklarının artması, kalkınma temelinde değişim taleplerinin desteklenmesi, bireylerin kendi öz güçlerini keşfetmesi ve ona dayanması, gelir dağılımında adaletin sağlanması, gelirlerin artması, eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşım oranının yükselmesi, doğal kaynakların korunarak kullanılması ve zenginliklerin kırsaldaki bireyin hayatına yansması süreci” olarak tanımlanmıştır.

Sürdürülebilir turizm ve klasik turizmin farkı, gidilen yerin insanları ile onların yaşam ortamlarında beraber olmak, kültürü olduğu gibi kabul etmek ve doğa içinde konfor yerine, doğanın verdikleriyle yetinmektir. Sürdürülebilirlik kavram çevrenin tüm kaynaklarından Koruma-Kullanma Dengesi’ni sağlanarak yararlanmaktadır.

Sürdürülebilir turizm planlama çalışmalarında amaç kısa sürede en fazla turisti bölgeye çekmek değil, yerel halkın kimliğini korumak, yaşam standartlarını yükseltmek, tarihi ve doğal değerlerin korumak, yerel halkın turizme katılması hedeflenmektedir.

Kırsal alanlarda kalkınmanın önündeki önemli engeller; altyapı, tarımsal işletmelerin küçüklüğü ve dağınıklığı, eğitim-sağlık kalitesinin düşüklüğü, kadın-çocuk ve genç nüfusa yeni iş alanlarının açılmaması ve sosyal olanakların yetersizliği sayılabilir.

Sürdürülebilir kırsal kalkınma çalışmalarının temelinde, alternatif geçim kaynakları belirlenen turizmin, yerel halkın sosyo-kültürel ve geleneksel yapı ve yerel dokuyla uyumlu planlanması gerekmektedir. Ayrıca kırsal turizm, doğal ve sosyo-kültürel mirasın korunmasında, yöresel kalkınmaya destek vererek bölge halkın sosyal ve ekonomik açıdan yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunan bir turizm türüdür.

Sürdürülebilir kırsal kalkınma projelerinde; doğal yapı onarılarken, mevcut potansiyeli etkin kullanarak gelir artmasını sağlamak, mevcut geçim kaynakları verimli tutmak, gereken altyapı ve eğitim çalışmalarıyla ekonomik düzeyi yükseltmek kaliteli üretim imkanı sağlamak, kırsal alanlarda yaşam koşullarını iyileştirmek hedeflenmektedir. Kısaca kırsal turizm ve sürdürülebilir kalkınmanın fiziksel planlama uygulamasında üç yönlendirici temel faktör rol oynamaktadır: Doğal ortam şartları, hedefler, kaynaklar ve imkanlardır.

Kırsal sürdürülebilir turizm kalkınmanın olumlu ve olumsuz etkileri üç kategoride sıralanmaktadır: ekonomik, sosyo-kültürel, çevresel. Ekonomik kapsamında olan etkiler yatırım çekiciliği, bölge gelirin artması, yer değerlerin ve satışın artması, ve iş fırsatlarının artması ve yaşam standartlarının artmasıdır. Sosyo-kültür kapsamında olanlar geleneksel kültürün değişimi, suçun artması, yerel kimliğin tespiti, yerlinin yaşam tarzıdır. Doğal kaynakların korunması, kamu tesislerin genişlemesi, trafik ve ardından gelen kazaların artması, ses ve kirliliğin artması çevresel etkiler olarak tanımlanmaktadır (Chuang, 2010).

SONUÇ

Kırsal Turizm çok önemli ve hızla büyüyen endüstri haline gelmektedir. Kırsalın çekiciliği, geleneksel kültürün zenginliği ve doğal ortamların değişmemiş olmasına bağlı olarak, kent insanların tatillerinde bu mekanları tercih etmesine yol açır.

Turizmin yıl içindeki dağılışı ve turizm sezonunun süresini belirleyen faktörler; ülkenin coğrafi koşulları, turistik istekler, turizm türü, turizm politikası ve dünya genelinde yaşanan olaylara bağlıdır. Kırsal turizm genelde belirli bir müşteri profiline sahiptir. Yetişkin ve yaşlı turizmi, aile turizmi de denilen kırsal turizm, çoğunlukla orta gelir düzeyin kişilerine aittir. Ayrıca kültürel turizme katılan yeni turistler, eğitim düzeyleri ve çevre bilinçleri yüksek, ve kaliteye önem veren kişilerden oluşmaktadır. Çeşitli sportif etkinliklerin kırsal alanlarda yaygınlaşması ve gençler bu turizm türüne ilgi göstermektedirler. Kültürel turizm, insanların kültürel açıdan zengin yerlerini görmek, kaybolmaya doğru giden yaşam

biçimlerini öğrenmek ve izlemek, kültürel değerleri korumak amacıyla yaptıkları geziler ile ilgili turizm çeşididir.

Turizm, çevrenin sunduğu değerler üzerinde şekillenen ekonomik bir sector olarak, çevre ve turizm birbiriyle yaşamsal bir ilişki içindedir. Günümüzde çevresel sorunlar tehlikeli boyutlara ulaşırken, çevre koruma duyarlılığının geliştirilmesinde gerekmektedir. Yerel bir zenginliğin evrensel bir değer olduğu bilinçinin gelişmesine turizmin katkısının büyük olduğu artık kabul edilmiştir. Turizmin doğal ve sosyo-kültürel çevre üzerinde olumlu ya da olumsuz etkilere sahip olması bir gerçektir. Kırsal turizmin sürekliliği için doğanın ve kültürün korunması şarttır. Turizm türleri arasında korumacılığa en fazla önem veren, kırsal turizm, tüm çevreyi orijinal haliyle kullanmak zorundadır. Kırsal turizm, turistlere, ve yerli halka koruma bilinçini aktaran bir turizm türü olarak, iki önemli kaynağı olan halk kültürü ve doğa korumanın önemini ortaya koymaktadır.

Kırsal kalkınma belirli bir kırsal alan içinde yaşayan tüm insanların bir bütün olarak tarımsal, ekonomik ve sosyal alanlarda kalkınmalarına yardımcı olarak tüm öğelerin harekete geçirilmesi ve bu öğelerden maksimum düzeyde yararlanmasıdır. Sürdürülebilir kırsal kalkınma çalışmalarının temelinde, alternatif geçim kaynakları belirlenen turizmin, yerel halkın sosyo-kültürel ve geleneksel yapı ve yerel dokuyula uyumlu planlanması gerekmektedir. Ayrıca kırsal turizm, doğal ve sosyo-kültürel mirasın korunmasında, yöresel kalkınmaya destek vererek bölge halkın sosyal ve ekonomik açıdan yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunan bir turizm türüdür. Sürdürülebilir kırsal kalkınma çalışmalarının her aşamada yerel halkın katılımı esas olarak ele alınmaktadır. Uygun yörelerde kırsal turizm potansiyelinin belirlenmesi ve devamında kırsal turizmin öncelikli olarak uygulanacağı bölgelerin ve yerleşimlerin seçilmesi gerekir.

KAYNAKLAR

- [1] Ahıpaşaoğlu, S., Çeltik, E., (2006), Sürdürülebilir Kırsal Turizm, Gazi Kitabevi, Ankara, s.29.
- [2] Avcıkurt, C., Koroğlu, Ö., (2008) Kırsal Turizm.,
- [3] Avcıoğlu, C., Hacıoğlu, N., (2008), Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Ankara: Nobel Yayın, 189-208.
- [4] Aydın, O., (2012) AB’de kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye’de Kırsal Turizm. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Dergisi 14 (23): 39-46.
- [5] Batman, O., Ozgu, S.Ç., (2008), Kültür Turizm,
- [6] Chuang, Sh.T., (2010), Rural Tourism: Perspectives Arom Social Exchange Theory, Social Behavior Personality, 38 (10), 1313-1322.
- [7] Çulha, O., (2008), Kültür Turizmi Kapsamında Destekleyici Turistik Ürün Olarak Deve Güreşi Festivalleri Üzerinde Bir Alan Çalışması, Yaşar Üniv. Dergisi, 3 (12), 1827-1852.
- [8] Emekli, G., (2006), Coğrafya, kümtür ve Turizm: Kültürel Turizm, Ege Coğrafya Dergisi 15, 51-59, İzmir.
- [9] Eminağaoğlu, Z., Çevik, S., (2007), Kırsal Yerleşimlere İlişkin Tasarım Politikaları ve Araçları, Gazi Üniv. Müh. Mim. Der. Cilt 22, 157-162.
- [10] Fleischer, A., Tchetchik, A., (2005), Does Rural Tourism Benefit agriculture?, Tourism Management, Vol: 26, No: pp:4, 493-501.
- [11] Kiper, T., Korkut, A., Yılmaz, E. (2011), Tekirdağ İli Şarköy İlçesi Bitkisel Üretim Durumunun Kırsal Turizme Etkisi, YYÜ BİL DERG 21(3): 235-243.

[12] Kiper, T., Korkut, A., Yılmaz, E., (2011), Doğal Peyzaj Özelliklerinin Kırsal Turizm Gelişimine Etkisi: Tekirdağ İli Şarköy İlçesi Örneği, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi 8 (3).

[13] Kiper, T., Yılmaz, E., Şarköy-Kumbağ Arasında Kırsal Kalkınmayı Destekleyici Turizmin Olabilirliği ve Yerel Halkın Rolü, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi 5 (2), 2008

[14] Kodaş, D., Eröz, S., (2012), Kırsal Turizm ile Kültürel Turizmin Bütünleşmesi, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Dergisi 14 (22): 169-179.

[15] Jaszczak A., Zukovskis, J., (2011), Landscape Valuation in Development of Rural Tourism: Case Study of Ostfrisland (Germany), managment theory and studies for rural business and infrastructure development. Nr.5 (29), Research paper.

[16] Kodaş, D., Eroz, S., (2012), Kırsal Turizm İle Kültürel Turizmin Bütünleşmesi, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Dergisi 14 (22): 169-174.

[17] L’ecotourisme Equestre, (2000), Defimitih’n’s <http://www.equipyrene.com/ecotur.htm>

[18] Ogarlaci, M., Popa, N., Sustainable Development in Rural Tourism, Lucrari Ştiintifici, Seria I, Vol, XIII (4)

[19] Öter, Z., Özdoğan. O. N., (2005), Kültür Amaçlı Seyahat Eden Turistlerde Destinasyon İmajı: Selcuk-Efes Örneği, Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, 16(2), Güz, 127-138.

[20] Robert, L., & Hall, D., (2001), Rural tourism and recreation: Principales to practice. Wallingford, UK: CABI.

[21] Soykan, F., (2003), Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi için önemi, Ege Coğrafya Dergisi, 12: 1-11.

[22] Soykan, F., (2000), Kırsal Turizm ve Avrupa’da kazanılan deneyim. Anatolia: Turizm Araştırmalar Dergisi, 11:21-33.

[23] Usta, N., (2012), İnanç Turizminden Kültür Turizmine: Midilli Adası’nın Agiasos Dağ Köyü Örneği, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Dergisi 14 (22): 163-168.